

Motion till riksdagen 2005/06:A256

av Tasso Stafilidis m.fl. (v, fp, mp, c)

Diskriminering av ledarhundsförare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen begär vad i motionen anføres om att regeringen skall lägga fram förslag till lagstiftning som förbjuder diskriminering av ledarhundsförare.

Bakgrund

Synskada är ett orienteringshandikapp som gör det svårt, ibland omöjligt, att förflytta sig på egen hand. Stolpar, skyltar, vägarbeten och brist på övergångsställen innebär att synskadade löper risk att skada sig. Att hitta sin väg inomhus är heller inte det lättaste – alltifrån stora gallerior till mindre arbetsplatser och möteslokaler är utformade efter seende personers behov.

För många synskadade innebär det otillgängliga samhället att man är hänvisad till att använda färdtjänst och ledsagarservice, verksamheter som långt ifrån motsvarar behovets omfattning. De ojämlika livsvillkoren leder inte sällan till ett beroende av vänner och anhöriga och att synskadade i praktiken utestängs från utbildning, arbetsmarknad och sociala aktiviteter. En mindre grupp av gravt synskadade har i dagsläget tillgång till ett levande förflyttningshjälpmedel som kan underlätta livet på ett fundamentalt sätt; ledarhunden. Med ledarhundens hjälp ökar orienteringsförmågan och möjligheten att delta i samhället avsevärt. Att inte behöva vara rädd för att slå sig eller att gå vilse gör att ledarhundsförare på ett konkret sätt får ett liv mer jämförbart med seendes. I teorin är ledarhunden ett unikt hjälpmedel som gör stor samhällsnytta, men i praktiken har ledarhundsförare svårt att använda ledarhunden på det sätt som är tänkt.

Många synskadade vittnar om att de blivit avvisade från restauranger, stoppade vid kyrkobesök eller utestängda från gym, apotek, samlingslokaler och andra offentliga byggnader. Så länge synskadade rör sig på gator och torg sker inga invändningar, men när man nått sitt mål; posten, banken eller teatern, börjar problemen. Oron över att inte bli insläppt ledet till att en del ledarhundsförare i vissa lägen låter bli att använda sin ledarhund. Då har det

Fel! Okänt namn på

värdefulla hjälpmedlet på grund av brister i samhället blivit till belastning och inte till hjälp.

Det finns en rekommendation från Livsmedelsverket som godkänner att restauranger och butiker släpper in ledarhund med förare. Men eftersom det inte är en tvingande lag är det inte ovanligt att restauranger nekar synskadade med ledarhund att komma in. När Sveriges Ledarhundsförare (SLHF) ringde till 85 restauranger i Örebro i våras fick man nekande svar från en tredjedel av dem. När ledarhundsförare inte släpps in på olika ställen motiveras det ofta med att ”det kan komma en allergiker”. Sällan är det allergiker själva som protesterar utan det är andra som talar för deras sak. För att komma till rätta med denna typ av problem har Synskadades Riksförbund och Astma- och Allergiförbundet sedan ett par år tillbaka slutit en överenskommelse. Den går ut på att de båda grupperna ska försöka finna gemensamma lösningar om det uppstår problem och förhindra att samhället spelar ut grupperna mot varandra. Man slår också fast att problemen ska lösas på individnivå från fall till fall. Därigenom hoppas man undvika att preventiva åtgärder leder till att den ena gruppen får stå tillbaka för den andra. Det har dock visat sig att myndigheter och företag låter bli att respektera handikapporganisationernas överenskommelse. Den förmenta konflikten mellan intressen används då som svepskäl för att slippa agera.

Situationen för ledarhundsförare tycks ha förvärrats under det gångna decenniet. Orsakerna är säkert många men det kan delvis bero på försämrad information. Skyltningen utanför apotek har till exempel ändrats på många håll. Förr stod att hundar inte var tillåtna men att detta inte gällde ledarhund. Numer står inget om sådana undantag. Enligt ett nyligen fattat beslut från Handikappombudsmannen (HO) finns det inget lagrum som skyddar ledarhundsförare mot diskriminering. Det gym som våren 2004 nekade en ledarhundsförare tillträde gjorde inte det på grund av besökarens funktionshinder utan på grund av hunden, skriver HO i ett yttrande. Ett sådant sätt att resonera är lika befängt som att skilja en rörelsehindrad person från förflyttningshjälpmedlet; rullstolen.

Det är uppenbart att synskadades rätt att använda ledarhund överallt i samhället måste lagstadgas. I annat fall utlämnas ledarhundsförare åt enskilda personers godtycke. Ökad spridning av ledarhundsinformation i form av skyltning utanför lokaler och annonser i massmedier är nödvändigt, men inte tillräckligt. I många andra länder har man insett behovet av lagstiftning på det här området. I Italien bötfälls den som diskriminerar ledarhundsförare och i Spanien, Australien och USA finns också antidiskrimineringslagar som omfattar ledarhundsförare. I Finland finns dels en särskild lag som behandlar rätten att använda ledarhund överallt, dels inkluderas ledarhundsförare även i den allmänna antidiskrimineringslagen.

Det finns ungefär 300 ledarhundsförare i Sverige i dag. För dessa kan ledarhunden vara ett fantastiskt hjälpmedel givet att politiska beslut fattas som undanröjer hinder. Staten har också insett ledarhundens samhällsnytta i och med att man klassar den som fritt hjälpmedel. En ledarhund kostar i genomsnitt 300 000 kr. Detta är välinvesterade pengar, nu återstår att få full valuta för dem.

Fel! Okänt namn på

Med det anförda bör riksdagen besluta att regeringen ska lägga fram förslag till lagstiftning som förbjuder diskriminering av ledarhundsförare.

Stockholm den 3 oktober 2005

Tasso Stafilidis (v)

Martin Andreasson (fp)

Birgitta Sellén (c)

Gustav Fridolin (mp)

Annika Qarlsson (c)